

betydelige; dette er dog ikke Tilfældet. Naturligvis er Beskrivelsen af Penge- og Kapitalmarkederne ført frem til 1930, men mere gennemgribende Ændringer findes ikke; det nye Oplag følger det gamle, Kapitel for Kapitel — kun er der nu tilføjet et nyt, omhandlende Bankernes økonomiske Betydning.

Albert Hahn har engang delt Litteraturen om Banker i 3 Grupper, alt efter om den var beregnet for Bank-Tjenestemænd, Bankdirektører eller Nationaløkonomer; Hahn, der som bekendt selv er Bankdirektør, karakteriserer Somary's Bog som beregnet for Bankdirektører, og man faar antage, at det er Bogens Ordning omkring Penge- og Kapitalmarkederne og Beskrivelsen af, hvad her foregaar, der har givet Anledning til denne Karakteristik, der ikke er ueffen; Bogen er ikke Bankteknik og den kommer paa den anden Side ikke dybere ind i de økonomiske Spørgsmaal, der interesserer Nationaløkonomen. Det er saaledes ejendommeligt at se, at den ivrige Diskussion, der i Tyskland er opstaaet om Bankkrediten paa Grundlag af de Synspunkter, Hahn og Schumpeter har fremsat, overhovedet ikke sætter sig Spor i denne nye Udgave. Spørgsmaalet om Bankernes Kreditskabelse, der har sat saa mange Penne i Bevægelse, affærdiger Forf. her, som i 1. Opl., med, at om man saa Bankernes Opgave i at skabe Omsætningsmidler, kunde Udstedelsen af metaldækkede Sedler ikke medregnes til Bankforretninger. I det nye Kapitel, om Bankernes økonomiske Betydning, søger man ogsaa forgæves dette Spørgsmaal belyst; Kapitlet omhandler væsentlig, hvorvidt Bankerne gaar i Spidsen i en Udvikling eller ej; Forf. naar til, at Kreditbankerne kun er Instrumenter, uden Toner som Klaverer, indtil Driftsherren slaar an.

Men med den stærke Begrænsning, Bogen saaledes vedblivende sætter sig, og da ikke mindst overfor økonomiske Spørgsmaal, er 2. Opl. i høj Grad læseværdigt som 1. Opl. var det; Bogens Betydning ligger ikke i de Definitioner eller teoretiske Ræsonnementer, Forf. fremsætter — de er i høj Grad omtvistelige, som f. Eks. Sondringen mellem Penge- og Kapitalmarkedet — men i den Skildring af Markederne i Hovedlandene saavel som af de enkelte Bankforretninger, Forf. giver.

Axel Nielsen.

Dr. KLAUS BOHNHOEFFER: *Die Meistbegünstigung im modernen Völkerrecht*. Verlag von Julius Springer. Berlin 1930. 64 S.

Dr. Bohnhoeffter giver i sin ovenciterede Bog en god systematisk Oversigt over Meistbegünstigelsesklausulen. Han tager sit Udgangspunkt i den økonomiske Verdenskonferences Reso-

betydelige; dette er dog ikke Tilfældet. Naturligvis er Beskrivelsen af Penge- og Kapitalmarkederne ført frem til 1930, men mere gennemgribende Ændringer findes ikke; det nye Oplag følger det gamle, Kapitel for Kapitel — kun er der nu tilføjet et nyt, omhandlende Bankernes økonomiske Betydning.

Albert Hahn har engang delt Litteraturen om Banker i 3 Grupper, alt efter om den var beregnet for Bank-Tjenestemænd, Bankdirektører eller Nationaløkonomer; Hahn, der som bekendt selv er Bankdirektør, karakteriserer Somary's Bog som beregnet for Bankdirektører, og man faar antage, at det er Bogens Ordning omkring Penge- og Kapitalmarkederne og Beskrivelsen af, hvad her foregaar, der har givet Anledning til denne Karakteristik, der ikke er ueffen; Bogen er ikke Bankteknik og den kommer paa den anden Side ikke dybere ind i de økonomiske Spørgsmaal, der interesserer Nationaløkonomen. Det er saaledes ejendommeligt at se, at den ivrige Diskussion, der i Tyskland er opstaaet om Bankkrediten paa Grundlag af de Synspunkter, Hahn og Schumpeter har fremsat, overhovedet ikke sætter sig Spor i denne nye Udgave. Spørgsmaalet om Bankernes Kreditskabelse, der har sat saa mange Penne i Bevægelse, affærdiger Forf. her, som i 1. Opl., med, at om man saa Bankernes Opgave i at skabe Omsætningsmidler, kunde Udstedelsen af metaldækkede Sedler ikke medregnes til Bankforretninger. I det nye Kapitel, om Bankernes økonomiske Betydning, søger man ogsaa forgæves dette Spørgsmaal belyst; Kapitlet omhandler væsentlig, hvorvidt Bankerne gaar i Spidsen i en Udvikling eller ej; Forf. naar til, at Kreditbankerne kun er Instrumenter, uden Toner som Klaverer, indtil Driftsherren slaar an.

Men med den stærke Begrænsning, Bogen saaledes vedblivende sætter sig, og da ikke mindst overfor økonomiske Spørgsmaal, er 2. Opl. i høj Grad læseværdigt som 1. Opl. var det; Bogens Betydning ligger ikke i de Definitioner eller teoretiske Ræsonnementer, Forf. fremsætter — de er i høj Grad omtvistelige, som f. Eks. Sondringen mellem Penge- og Kapitalmarkedet — men i den Skildring af Markederne i Hovedlandene saavel som af de enkelte Bankforretninger, Forf. giver.

Axel Nielsen.

Dr. KLAUS BOHNHOEFFER: *Die Meistbegünstigung im modernen Völkerrecht*. Verlag von Julius Springer. Berlin 1930. 64 S.

Dr. Bohnhoeffter giver i sin ovenciterede Bog en god systematisk Oversigt over Meistbegünstigelsesklausulen. Han tager sit Udgangspunkt i den økonomiske Verdenskonferences Reso-

lution angaaende Mestbegunstigelsesklausulen, hvori der bl. a. udtales Ønske om, at Klausulen ikke afsvækkes eller indskrænkes ad Fortolkningsvejen, og at der bør oprettes klare og ensartede Principper m. H. t. Forstaaelsen af Mestbegunstigelse angaaende Told og andre Afgifter. Han fremhæver, at man i Modsætning til den tidligere primitive-formalistiske Fortolkningsmetode nu søger at skabe Retssikkerhed om Klausulen.

Paa udmærket Maade sondrer Forfatteren mellem Gensidighedsklausulen, Mestbegunstigelsesklausulen og Nationalbehandlingsklausulen og faar klart Forskellen frem mellem Gensidighedsklausulen (Reciprocitetsklausulen) og den betingede Mestbegunstigelsesklausul, som ofte ogsaa kaldes Reciprocitetsklausul.

Den af Folkeforbundets økonomiske Komité foreslaaede Formulering af Klausulen med Angivelse af saavel den positive som den negative Side anser Dr. Bohnhoeffter for uheldig, idet det kan give Anledning til, at en Formulering, som ikke indeholder begge Sider herefter kan føre til Fortolkningsvanskeligheder; heri kan man forsaavidt give Forfatteren Ret, efter som man i moderne Handelstraktater har anset det for ligegyldigt, om den ene eller anden Formulering har været benyttet. Paa den anden Side kan man heller ikke se bort fra, at en Benyttelse af den ene Side alene i en Normalklausul (Standardklausul) kan drage Tvivl m. H. t. tidligere Traktater, hvor den modsatte Formulering er benyttet. Da imidlertid Sondringen mellem den positive og negative Formulering ikke længere anses for at have praktisk Værdi — i hvert Fald, naar det drejer sig om den ubetingede Klausul — er der Grunde, der taler for, at man en Gang for alle slog den positive Formulering fast som den normgivende.

Forfatteren anlægger et frugtbart Synspunkt, som ikke tidligere i samme Grad har været fremhævet, nemlig at Klausulen skal sikre *lige Konkurrencebetingelser*. Herved drages Klausulen ind under et økonomisk Synspunkt og hæves over det hidtil gængse formalistisk-juridiske Synspunkt. Det er interessant at se, at han ud fra dette Synspunkt ender i Proportionalitetsteorien m. H. t. Toldkontingents Afledning pr. Mestbegunstigelse, altsaa samme Synspunkt som den danske Regering har anlagt overfor Tyskland i sin Fortolkningsstrid m. H. t. det tyske Kvægkontingent. Den tyske Regering har derimod hævdet og anvendt den nominelle Kvantitetsteori. Et ubetinget Mestbegunstigelsestilsagn rækker dog — som Dr. Bohnhoeffter rigtigt anfører — ikke ud over den forpligtende Stats Indflydelsessphære og tilsikrer derfor kun Ligebehandling i den Forstand, at den

forpligtende Stat ikke maa gribe aktivt ind i de naturlige Konkurrenceforhold, navnlig ikke ved diskriminerende Toldbehandling. Hvad Forfatteren derimod ikke faar direkte frem er, at den nominelle Kvantitetsteori medfører, at Lande med en Indførsel, der er mindre end Kontingentet, ved Afledning pr. Mestbegunstigelse faktisk stilles bedre i Konkurrencen end hidtil, idet han blot anfører, at Lande med større Indførsel stilles ugunstigere end Kontingentlandet.

Svagheden ved Proportionalitetsteorien fremhæver Forfatteren heller ikke, nemlig Hensynet til Lande med potentiel Indførselsinteresse, idet saadanne Lande kan blive eksportdygtige ved Nedsættelse af Tolden. Denne Vanskelighed kan man dog komme over ved at tilstaa disse Lande et lille Kontingent.

Man savner ogsaa i Dr. Bohnhoeffers Bog en Sondring efter Hensigten med Kontingentet; hvis det er Meningen at begrænse Indførslen som Helhed, kan Toldkontingentering være berettiget, og i saa Fald bør Proportionalitetssynspunktet lægges til Grund. Er det derimod Hensigten — som de praktiske Tilfælde af nyeste Dato lader formode — at begunstige et enkelt Land paa andres Bekostning, maa Toldkontingentering qua Diskrimination absolut anses for at være i Strid med et Tilsagn om Mestbegunstigelse, og enhver Kontingentering af denne Art maa betragtes som retsstridig og derfor uanvendelig.

M. H. t. Spørgsmaalet om Udhuling af Mestbegunstigelsen ved Toldspecialisering drager Forfatteren en Sondring mellem den økonomisk berettigede og den vilkaarlige Toldspecialisering (jfr. f. Eks. Højfjældskvægten), en Sondring, som man kun kan ønske anlagt i Praxis.

J. C. Jørgensen.

CHR. THORSEN: *Den private Forsikringsvirksomheds Udvikling i Danmark 1914—1930.* Udgivet af Københavns Brandforsikring. København 1931.

„Københavns Brandforsikring“ har i Aar bestaaet i 200 Aar, og Selskabet har i den Anledning foranlediget udarbejdet to hver for sig betydningsfulde Værker. Man har overdraget Raadstuearkivar A. Linvald at skrive Selskabets Historie i de forløbne 200 Aar, og Redaktør, cand. polit. Chr. Thorsen at udarbejde en Fremstilling af dansk Forsikringsvirksomheds Udvikling i de sidste 30 Aar. Denne sidste foreligger i Form af en Bog paa 531 Sider.

Trods Værkets store Omfang forekommer næppe overflødigt Stof noget Sted; man maa beundre det overordentlig store